

Datum

2019-09-27

Diariernr (åberopas)

A323.366/2019

Saknr

000

Er referens

Ju2019/02172/L5

Polismyndigheten

Justitiedepartementet

Straffrättsenheten

103 33 Stockholm

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L5@regeringskansliet.se

Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar våld mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32)

Polismyndigheten har tagit del av betänkandet och lämnar härmed följande synpunkter på utredningens förslag.

Barnfridsbrott

Polismyndigheten delar utredningens uppfattning att barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående är en mycket utsatt och skyddsvärd grupp och att skyddet för dessa barn behöver stärkas. Myndigheten vill därutöver lämna följande kommentarer.

10.2.2 Frågan om kriminalisering

Huruvida det finns skäl som talar för en kriminalisering av att utsätta barn för att bevittna våld eller andra brottsliga handlingar är ytterst en politisk fråga. Idag behöver inte ett barn vittna mot en förälder eller annan närstående. För det fall bevittnandet kriminaliseras är det dock just det som de facto kommer ske. Barnets målsägandeutsaga i bevittnandeutredningen kommer med största sannolikhet att användas som bevisning i grundbrottsutredningen. Vilka vinster som detta kommer att leda till när det gäller effektiviteten i utredningar av relationsbrott är svårt att förutse. Samtidigt är det svårt att bedöma om dessa effektivitetsvinster, och de fördelar med en ny straffbestämmelse som utredningen pekar på, sammantaget står i rimlig proportion till de följder som det innebär för ett barn att behöva tvingas in i en rättsprocess mot en förälder eller annan närstående. Polismyndigheten efterfrågar därför en närmare analys kring detta.

10.2.11 Ytterligare sätt att stärka den rättsliga ställningen för barn generellt

Särskild företrädare för barn

Polismyndigheten tillstyrker förslaget att uppdraget för särskilda företrädare för barn ska utökas till att omfatta fler åtgärder för att tillvarata barnets rätt under förundersökning, rättegång och efterföljande process.

En ny form av ombud för barn behöver utredas

Polismyndigheten välkomnar en utredning kring en helt ny form av ombud för barn. Myndigheten delar utredningens uppfattning att det finns luckor för tillvaratagande av barns rätt utanför det område som omfattas av den särskilda företrädarens uppdrag.

Barnhusen

Polismyndigheten tillstyrker förslaget att frågan om reglering och styrning av barnhusens verksamhet utreds särskilt. För att utreda brott mot barn på ett så effektivt och, för samtliga inblandade, så skonsamt sätt som möjligt krävs en väl fungerande samverkan mellan myndigheter, kommuner och landsting.

12.2.2 Utvidgningar av straffansvaret leder till merarbete och vissa kostnader

Polismyndigheten anser att konsekvenserna för myndigheten om bevitnandet kriminaliseras kan antas bli mer omfattande än vad utredningen anger i sin konsekvensanalys.

Utredningen uppskattar att det kan komma att röra sig om cirka 4 000 barn per år som ska höras med anledning av misstanke om barnfridsbrott. Polismyndigheten har under utredningens gång uppskattat att det kommer röra sig om cirka 15 500 barn per år. Hur utredningen har kommit fram till en betydligt lägre siffra än Polismyndigheten framgår inte i betänkandet. Polismyndigheten är dock alltså av uppfattningen att det är rimligt att anta att det rör sig om betydligt fler än 4 000 barn per år.

Barnutredningsverksamheten inom Polismyndigheten är redan idag en hårt ansatt verksamhet. För att kunna hantera ytterligare minst 4 000 barnförhör per år krävs bl.a. fler utbildade barnförhørsledare, fler barnförhørsrum och fler personer som kan transkribera barnförhör. För att bli barnförhørsledare krävs att personen går en särskild utbildning som genomförs i tre steg.

En barnutredning består dessutom inte enbart av förhör med barn utan även andra utredningsåtgärder vidtas. En barnutredning inleds alltid med ett samråd där socialtjänst, polis, åklagare samt ofta också rättsmedicin och hälso- och sjukvård planerar och koordinerar olika insatser initialt för barnet. Vidare hämtas eventuell skriftlig bevisning in, t.ex. journalanteckningar, sms, chatt eller fotografier. Därtill kan förhör hållas med andra personer som har information om händelsen, t.ex. någon som barnet har berättat om sin upplevelse för. Den misstänkte hörs också mot barnets uppgifter.

Enligt betänkandet har Åklagarmyndigheten uppgett att i genomsnitt cirka 20 procent av antalet anmälda brott i nära relation leder till åtal. Polismyndigheten gör bedömningen att fler än 20 procent av antalet anmälda brott i nära relation kommer leda till åtal om bevittnandet kriminaliseras, i och med att barnets förhørsutsaga gällande bevittnandet med största sannolikhet kommer användas för att styrka brottet i nära relation. Således kommer fler anmälda brott i nära relation leda till åtal, vilket i sig är positivt. Det kommer kräva ökade resurser hos Polismyndigheten och det är en kostnad som utredningen inte tagit med i sin beräkning.

Polismyndigheten anser sammantaget att kostnaderna för myndigheten för att införa bestämmelsen om barnfridsbrott kommer vara väsentligen högre än vad utredningen anger.

11.1 Ikraftträdande

Med beaktande av de konsekvenser som Polismyndigheten ser för sin verksamhet - som redogjorts för ovan - anser Polismyndigheten att det kan bli aktuellt med ett ikraftträdande efter den 1 jan. 2021.

Uppmaning att begå självmord

Polismyndigheten delar utredningens uppfattning att det är ett hänsynslöst och klandervärt beteende att uppmana någon till självmord. Myndigheten vill därutöver lämna följande kommentarer.

10.3 Uppmaning att begå självmord

Polismyndigheten anser att brottet uppmaning till självmord troligen kommer vara svårt att såväl utreda som bevisa. Myndigheten ser en särskild svårighet i att utreda och bevisa de särskilda omständigheter – t.ex. omständigheter hänförliga till en persons psykiska status - till följd av vilka det ska ha funnits en inte obetydlig risk för att agerandet skulle leda till att någon begår eller försöker begå självmord.

12.2.2 Utvidgningar av straffansvaret leder till merarbete och vissa kostnader

Polismyndigheten anser att konsekvenserna för myndigheten kommer vara mer omfattande än vad utredningen anger i sin konsekvensanalys.

För att kunna utreda det föreslagna brottet behöver den polisanställda enligt Polismyndighetens mening ha fördjupad kunskap inom bl.a. områdena psykisk ohälsa och psykiatriska diagnoser för att t.ex. kunna bedöma målsägandens psykiska status. Detta kommer kräva utbildningsinsatser inom Polismyndigheten.

Vidare uppskattar Polismyndigheten att antalet anmälningar kommer uppgå till ett högre antal än ”något tiotal per år i ett inledande skede” som utredningen anger. Personer med psykisk ohälsa kan komma att anmäla t.ex. anhöriga eller anställda inom hälso- och sjukvården för att de uppfattat det

som att någon uppmanat dem till att försöka ta sitt liv. Polismyndigheten vill här erinra om myndighetens skyldighet att ta upp anmälningar från enskilda.

Rikspolischefen Anders Thornberg har beslutat detta yttrande efter föredragning av juristen Nadja Zamore. Juristen Tony Back har medverkat i den slutliga beredningen av ärendet.

POLISMYNDIGHETEN

Anders Thornberg

Nadja Zamore

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Skyddsorganisationen